

EURASIA CENTER

Eurázsia
Központ

Elemzések

**Stabilitás, növekedés: a válság
nyertese? Az indonéz gazdaság
fejlődése 2022-ben**

Moldicz Csaba

EK/2022/30.

Eurázsia Központ Elemzések

Kiadó:

Eurázsia Központ

Szerkesztő:

Dr. Horváth Levente

A kiadó elérhetősége:

1117 Budapest, Infopark sétány 1i
eurasiacenter@uni-neumann.hu
<https://eurasiacenter.hu/>

Kiadásért felelős személy:

Dr. Horváth Levente, igazgató

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Eurázsia Központ álláspontjának.

EURÁZSIA KÖZPONT

Budapest 2022.

© Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

ISSN 2939-550X

STABILITÁS, NÖVEKEDÉS: A VÁLSÁG NYERTESE? AZ INDONÉZ GAZDASÁG FEJLŐDÉSE 2022-BEN

Moldicz Csaba

Az indonéz gazdaság 2021-es növekedése viszonylag szerény, de stabil 3,5% volt, amely az év végén felgyorsult és 2022 első negyedévében elérte az 5%-os növekedést. A Világbank előrejelzése alapján a GDP bővülése 2022-ben eléri az 5,1%-ot, majd az 5,3%-ot 2023-ban. Miközben a világgazdaság növekedése drasztikusan vissza fog esni 2022-ben – a Világbank szerint 2,9%-ra –, az indonéz gazdaság fejlődésén ez kevésbé látszik. Noha a globális infláció megugrása hat az indonéz termékek árképzésére is, két olyan tényező is van, amely tompítja ezeket a hatásokat. Az üzemanyagok állami támogatása részben ellensúlyozta a nemzetközi folyamatokat, de ami ennél nagyobb hatású, az indonéz export jelentős része nyersanyag és élelmiszer, amelyeknek az ára drámain megugrott a nemzetközi piacon. Az indonéz gazdaság így megőrizte az egyensúlyi helyzetét, folyó fizetési mérleg többlete a GDP 0,3%-a volt 2021-ben és 0,1% volt 2022 első negyedévében. Az elemzők szerint a megugró Covid-esetek jelentősen nem fogják befolyásolni a 2022-es növekedést, illetve az ukrajnai háború hatása is csak akkor jelentkezhet, ha az elhúzódik és érdemi keresletcsökkenéshez vezet az Indonézia számára fontos világpiacon.

Kulcsszavak: *Indonézia, GDP, egyensúly, pálmaolaj, gazdaságpolitika*

Abstract

The growth of the Indonesian economy in 2021 was relatively subdued, but GDP grew by a stable 3.5% in 2021. The economy gained momentum and the growth rate was 5% in the first quarter of 2020. According to the World Bank, GDP is expected to grow by 5.1% in 2022 and 5.3% in 2023. While the growth rate of global economy is expected to decline to 2.9%, according to the Bank, the negative impact on the development of the Indonesian economy is less noticeable. Although the jump in world prices is affecting price trends in Indonesia, there are two factors too that mitigate the negative impact of the international trends. Subsidized fuel prices offset the international trends, but it is more importantly in this regard, that Indonesian exports consist mainly of commodities and food products whose prices have skyrocketed in world markets. Therefore, the Indonesian economy expanded in a balanced way, the surplus in the current account was 0.3% of GDP in 2021 and 0.1% in Q1 2022. According to analysts, the increase in Covid-cases will not affect GDP growth in 2022, and the negative impact of the Ukraine war will only be significant if the war lasts longer and leads to a decrease in demand in markets that are important for Indonesia.

Keywords: *Indonesia, GDP, balance, palm oil, economy policy*

A gazdasági növekedés tényezői

A 2021-es GDP növekedés révén Indonézia gazdasága elérte és meghaladta a járvány előtti kibocsátási szinteket. 2021-ben a kibocsátás 1,6%-kal haladta meg a 2019-es értéket az [Ázsiai Fejlesztési Bank](#) szerint. A 2021-es növekedés struktúrája kiegyensúlyozott, hiszen a kormányzati költést leszámítva a növekedés három másik tényezője; a magánfogyasztás, a vállalati beruházások és a nettó export egyenlő arányban járult hozzá az indonéz GDP növekedéséhez.

	2022	2023
Világbank	5,1	5,3
Ázsiai Fejlesztési Bank	5,0	5,2
Bank Indonesia	4,5-5,3	-
Fitch Ratings	5,6	5,8
Indonéz Pénzügyminisztérium	4,9-5,4	-

1. táblázat: Indonéz GDP előrejelzések

1. A magánfogyasztás ugyan csak 2%-kal nőtt 2021-ben, ami a Covid előtti időszaknak csak a fele, de az év utolsó részében, amikor a járvány miatti lezárásokat feloldották, gyorsan növekedésnek indult.
2. A vállalati beruházások 4,1%-kal nőttek, amely folyamatot a robusztus export, magánfogyasztás és a monetáris politika támogatott.
3. A kormányzati költések is gyorsan, 4,2%-kal nőttek 2021-ben. Ez a szám jól tükrözi a határozott kormányzati politikát. Az indonéz „Gazdasági Helyreállási Program”-ban (National Economic Recovery Program – PEN) elköltött kormányzati pénzek nagysága elérte a GDP 3,1%-át 2021-ben.
4. Míg az import volumene 21%-kal emelkedett 2021-ben, az export bővülése ezt is meghaladta, és elérte a 24%-ot.

A legutolsó adatok is a gyors GDP növekedésről szólnak. 2022 első negyedévében a bruttó nemzeti termék növekedése 5% volt. Ennek fő hajtóereje továbbra is az export bővülése, amely 35,9% volt éves alapon az év első negyedévében (2022Q1). A szén és a pálmaolaj világpiaci árának év eleji emelkedése nagyban hozzájárult a pozitív hírekhez. Ugyanakkor vannak [olyan elemzések is](#), amelyek az indonéz elnök, Joko Widodo szerepét emelik ki ebben, aki korábban nagy hangsúlyt helyezett a nikkell és más fémek értékesítéséhez kapcsolódó iparágak (downstream industries) fejlesztésére.

A [Világbank szerint](#) az ukrajnai háború négy csatornán keresztül érintheti az indonéz gazdaság fejlődését:

- *Kereskedelem, befektetések.* Sem Indonézia kereskedelmében, sem pedig az ide érkező befektetések terén nincs nagy jelentősége Oroszországnak és Ukrajnának. A két ország részesedése az indonéz kereskedelemben 1% alatti, illetve a befektetések terén ez az arány 0,1%.
- *Energiahordozók és nyersanyag árak.* A Brent nyersolaj hordónkénti ára eddig 2022-ben 100 dollár felett mozgott, ennek negatív hatása mellett a többi nyersanyag exportja pozitívan hat az indonéz exportra.

- *A globális pénzügyi piacoknak való kitettség.* A geopolitikai bizonytalanságok miatt megnövekvő kockázatkerülés szűkítette az indonéz gazdaság finanszírozási lehetőségeit, ugyanakkor az árfolyam – a térség valutáihoz képest stabil maradt, noha a gyengülés irányába ható nyomás továbbra is ott van az indonéz fizetőeszközön.
- *A legszegényebb rétegekre gyakorolt hatások.* Az emelkedő élelmiszer és energiaárak arányaiban legsúlyosabban a legszegényebb rétegeket érintette, hiszen ezek jövedelmében játszanak legnagyobb szerepet az élelmiszerre vagy energiára elköltött pénzek. A Világbank számításai szerint az ársokk a vásárlóerőt 0,6%-kal csökkentheti a legszélsőségesebb scenárió szerint.

A külső egyensúly kérdése

A [folyó fizetési mérleg](#) többlete fennmaradt 2022 első negyedévében, amit főként a nagy áruforgalmi többlet hozott létre. A többlet 0,2 milliárd dollár volt, amelyet a nem kőolaj- és földgáztermékeket tartalmazó kereskedelem többlete (szén, pálmaolaj) miatt alakult ki, annak ellenére, hogy a kőolaj és földgáz termékekkel való kereskedelem szufficités volt. A szolgáltatások kereskedelmének mérlege hiányt mutatott 2022 első negyedévében, ennek oka a lazábbá váló nemzetközi Covid-korlátozások és az Umrah zarándoklat miatt növekvő indonéz turisták száma.

2022 májusában megakadt az export szárnyalása a pálmaolaj kiviteli tilalom bevezetése miatt. Az indonéz kormányzat április 28. és május 23. között kiviteli tilalmat vezetett be annak érdekében, hogy stabilizálja a hazai sütőolaj árakat és a piacot, ahol ellátási problémák alakultak ki. Miután feloldották a korlátozást, a kormány kötelező hazai eladási kötelezettséget (domestic market obligation – DMO) vezetett be az exportőr cégek esetében, annak érdekében, hogy ne alakuljanak ki hasonló ellátási problémák. Ugyanakkor a korábbi export tilalom hatására jelentős mennyiségű készletek jöttek létre, e készletek exportálásának felgyorsítása érdekében az indonéz kormány [megszüntette a termékre kivetett export illetéket](#) 2022. augusztus 31-ig. Míg a tilalom idején a pálmaolaj tonnánkénti ára az 1,500-1,700 dollárt is elérte, mára azonban 850 dollár környékére süllyedt.

Az [indonéz statisztikai hivatal](#) adatai szerint 2022 júniusában az export volumene 40,68%-kal magasabb volt 2021 azonos hónapjához képest, míg az import 21,98%-kal nőtt ugyanebben az időszakban. Ugyanebben a hónapban a kereskedelmi mérleg 5,09 milliárd dolláros többletet mutatott, amely úgy jött létre, hogy a kőolaj és földgáz-kereskedelemben meglévő 2,14 milliárd dolláros hiányt a másik oldalon a nem kőolaj és földgáz-kereskedelemben keletkezett 7,23 milliárd dolláros többlet kompenzálta.

A [tőke és pénzügyi mérleg hiánya](#) az év első negyedében elérte a GDP 0,5%-át, 1,7 milliárd dollárt. Míg az egyik oldalon a nettó külföldi tőkebeáramlás 4,5 milliárd dollár volt 2022 első negyedévében, a portfólió befektetések oldalán nagy kiáramlásra került sor, amit a növekvő globális bizonytalanságok miatt „biztos kikötőt” kereső befektetők magatartásával, illetve a folyamatot felerősítő FED kamatemeléssel lehet magyarázni.

Hónap	2021. jún.	2021. júl.	2021. aug.	2021. szept.	2021. okt.	2021. nov.	2021. dec.	2022. jan.	2022. febr.	2022. márc.	2022. ápr.	2022. máj.	2022. jún.
Milliárd dollár	1,3	4,1	4,8	4,4	5,8	3,5	1,0	0,9	3,8	4,5	7,6	2,9	5,0

2. táblázat: [Kereskedelmi mérleg \(milliárd USD\)](#)

Infláció és kamatpolitika Indonéziában

2022 júniusában 4,35% volt [az éves inflációs ráta](#) Indonéziában, ez az előző havi 3,55%-hoz képest jelentős gyorsulásnak számít. A júniusi infláció nem csak az elemzői várakozások feletti volt, hanem egy ötéves rekordot döntött meg. Különösen kiemelkedő volt az élelmiszerárak növekedése (6,23%).

Az [indonéz jegybank](#) 2022. június végén döntött a 7-napos fordított repo-ráta, a betéti ráta 2,75%-on, valamint a hitelráta 4,25%-on való tartásáról. Ezzel az indonéz jegybank a thaiföldi jegybankkal együtt folytatja a lazítás politikáját és ellenáll a FED politikája miatt kialakult globális kamatemelési környezet nyomásának. A stabil gazdasági környezet miatt az indonéz rúpia a szingapúri dollárral együtt a térség [legstabilabb valutája](#) és igaz ugyan, hogy gyengült az elmúlt hetekben a dollárral szemben, de a gyengülés mértéke az euró esésének csak a fele. Az [euró](#) az elmúlt évben 22%-ot, míg a 2022-es év első felében 12%-ot gyengült. Ugyanakkor a rúpia gyengülése csak 11% volt.

Míg 2013-ban a FED pénzsűkítésének említése elegendő volt ahhoz, hogy az indonéz fizetőeszköz értéke 20%-kal csökkenjen, jelenleg a stabil gazdasági alapok miatt ezzel nem kell szembenézni az indonézeknek. 2013-ban kreálták a [„fragile five”](#) kifejezést, amely öt gyorsan növekvő, de bizonytalan finanszírozású országot foglalt magában. Ezen országok kisebb világ gazdasági megingások során könnyen bajba kerülhettek, hiszen főként külső finanszírozásra épült a növekedésük. Ezek az országok akkor Törökországot, Indiát, Braziliát, Dél-Afrikát és Indonéziát jelentették. Ma már Indonézia egyértelműen nincs ebben az országcsoportban. Az elemzők szerint az indonéz pénzügyi stabilitás növekedését a következő lépéseknek lehet köszönni:

- az ország nemzetközi kereskedelmében a dollár háttérbe szorítása és más fizetőeszközökkel való részleges helyettesítése;
- az államkötvények hazai értékesítésének erősítése, s így a nemzetközi piacoktól való függés csökkentése;
- hazai devizapiac létrehozása.

Költségvetési hiány

Az elmúlt napokban a kedvezően alakuló költségvetési bevételek miatt a korábban a GDP 4,5%-ára tett költségvetési hiány előrejelzést az indonéz kormány 3,9%-ra mérsékelte. A többletbevételt az indonéz kormány az adósság csökkentésére fogja használni. Az [indonéz pénzügyminiszter](#) azt mondta ezzel kapcsolatban: „Adósság kibocsátásunk extra módon csökkent. Ez az állami költségvetés kedvező állapotát tükrözi vissza, ami nagyon jó jel.” Míg ebben az évben az adóbevételek májusig az előző év azonos időszakával összehasonlítva 24%-kal emelkedtek, addig az állami támogatások is növekedtek. Hozzá kell tenni, hogy a gyors növekedés mellett adóreformok is segítettek a költségvetési bevételek növekedését.

Gazdaságpolitikai lépések

Az indonéz kormány lassan kivezeti az elmúlt időszakban bekövetkezett fellendülés miatt a 2020-ban elindított nemzeti gazdasági helyreállítási programot (National Economic Recovery Program – PEN). 2020-ban a PEN program a GDP 6,7%-ét érte el és a következő elemeket tartalmazta:

- adókedvezmények,
- tőkeinjekciók állami vállalatoknak,
- kedvezményes kamatok kis- és középvállalatoknak,
- likviditási támogatás bankoknak és
- pénzügyi támogatások a családoknak.

A PEN nagysága 2021-ben már csak a GDP 3,1%-a volt, tervek szerint ez az arány ebben az évben már csak 1-2% között lesz. A 2021-ben elfogadott adóharmonizációs törvény elsődleges célja az volt, hogy szélesítse az adóbázist, növelje az adóbevételek nagyságát, valamint igazságosabbá tegye az adórendszert. Így 2022 áprilisában 10-ről 11%-ra emelték a hozzáadott érték adót, illetve új személyi jövedelemadó sávot vezettek be az 5 milliárd rúpia feletti jövedelmek esetében, illetve a vállalati adó mértékét megtartották 22%-on, amit az eredeti terv szerint 2022-ben csökkenteni kellett volna 20%-ra.

Összegzés

Mint az elemzésből látható volt, az indonéz gazdaság a világgazdasági helyzethez képest gyorsan növekszik és a régiós országokhoz, illetve az elmúlt évtizedekben jellemző instabilitásához képest stabil alapokon növekszik. A gazdaság külső egyensúlya – a külkereskedelmi mérleg, folyó fizetési mérleg – illetve a költségvetési egyensúly is stabilitást mutat és mint az előrejelzések mutatják a helyzet lényegi változása nem várható. A kérdés inkább az, hogy a FED kamatemelések mikor érnek el egy olyan szintet, ami esetleg a kamatszint emelését váltja ki Indonéziában, illetve annak esetleges hiányában ez hogyan hat az árfolyamra. Mint az elemzésből kitűnt Indonézia nemzetközi pozíciója nagyban javult az elmúlt években, nemcsak magához képest fejlődött sokat a gazdaság, hanem három olyan tényezőt lehet találni, amelyek miatt úgy gondoljuk, hogy az indonéz gazdaság a következő időszak növekedési gócpontja lehet:

- A külső megteremtése egybeesik a belső kereslet gyors növekedésével, a finanszírozás stabilabbá válásával.
- Az ország jelenleg messze esik a világpolitika válságpontjaitól, és nem kiegyensúlyozott politikai kapcsolatokat tart fenn a világgazdaság és politika meghatározó szereplőivel, így az USA-val, az EU-val, Oroszországgal és Kínával sem.
- Olyan exportszerkezettel rendelkezik a gazdaság, amely révén a jelenlegi élelmiszer és energiaválságnak inkább nyertese, mint vesztese az ország.